

GLAVONJA

Vodič za mučkanje glavom o
"GLAVONJI"

POMPOM

senca studio
senca studio

SPOTLIGHT
PRODUCTION

SLOVAK TELEVISION
AND RADIO

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

Hrvatski
audiovizualni
centar

avf slovak
audiovisual
fund

Filming in Croatia

HRT

Cofunded by the
European Union

PLUTO
FILM

BURGHART MEDIA

Smjernice za razgovor i aktivnosti roditelja s djecom prije i nakon gledanja filma

Ovaj kratki vodič pomaže djeci (7-12 godina), učiteljima i roditeljima kod gledanja filma 'Glavonja'. Cilj mu je objasniti autizam i Milana, smanjiti stereotipe i stigmatu autizma te ponuditi više razumijevanja kod roditelja i vršnjaka za autističnu djecu u obitelji, susjedstvu ili razredu.

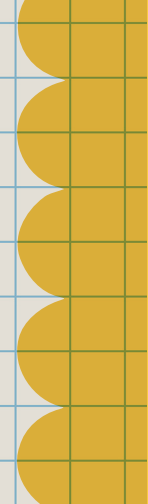
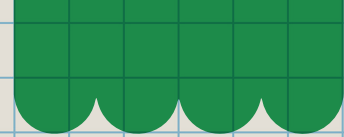
Film prikazuje Milana, autističnog dječaka na emotivan i ponekad težak način pa je dobro prije i nakon gledanja porazgovarati s djecom/učenicima.

Što je autizam?

Autizam znači da mozak radi malo drugačije. To je kao kad neki imaju Android, a neki iPhone. Oba su telefoni i mogu raditi slične stvari, ali svaki izgleda i radi na svoj način. Tako i autistični mozak misli, osjeća i vidi svijet drugačije, ali jednako vrijedno i važno kao i svi drugi mozgovi.

Zašto u filmu Milan ne govori?

Milan je autistični dječak koji ne koristi govor da bi komunicirao. U prošlosti djeci koja ne mogu komunicirati govorom odrasli nisu uvijek osiguravali druge načine komunikacije. Danas se odrasli trude da svako dijete koristi sebi prikladan način i oblik komunikacije.

Ako dijete ne govori, roditelji potraže stručnjake koji se bave alternativnom-augmentativnom komunikacijom (AAK, u Hrvatskoj kažemo i potpomognuta komunikacija), koji djetetu pomažu da pronađe način kako će komunicirati: na primjer komunikacijsku ploču, knjige sa simbolima ili poseban uređaj kojeg nazivamo komunikator. Važno je da svako dijete koje ne govori takvo pomagalo dobije što prije, kako bi moglo svijetu oko sebe pokazati što misli, što želi i što osjeća. U filmu Milan takvu podršku ne dobiva i zato ne vidimo njegove misli, pa ljudi mogu pomisliti da on ne razumije ili ne razmišlja. To nije istina jer mnoge negovoreće osobe puno razmišljaju i razumiju svoju okolinu, samo im trebamo pomoći naći pravi način da izraze svoje misli.

Jesu li sva autistična djeca kao Milan?

Neka autistična djeca su kao Milan, a neka se u potpunosti razlikuju od Milana. Svaka autistična osoba je drugačija: netko voli glasne zvukove i ide na koncerte, drugi ih ne podnose jer ih zaboje za uši i mozak pa vole tihe i mirne aktivnosti. Ne postoje dvije iste autistične osobe, kao što nemamo dva ista prijatelja.

Autistično preplavlivanje

Svima nam je nekad svega previše! Školskih obveza, prijatelja koji nas ljute, roditelja... Nekad su ti osjećaji jako veliki i žele van kao ljuti vuk. Ponekad autistična osoba doživi nešto što zovemo preplavlivanje. To znači da je njezinom mozgu odjednom previše zvukova, svjetla, dodira, mirisa ili događaja. Autistična osoba kada je preplavljena se može povući ili može svoju preplavljenost pokazati. Može vikati, plakati, lupati, bacati stvari, sakriti se ili prekriti uši ili oči.

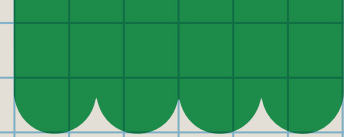
Ne radi to zato što je 'zločesta', nego zato što joj je teško.

U tom trenutku toj osobi treba mir, tišina, manje ljudi oko nje i odrasla osoba koja će joj pomoći da se smiri.

Samoregulacija

Samoregulacija znači naučiti što nam pomaže da se umirimo kad smo ljuti, tužni, uplašeni, oduševljeni, uzbuđeni ili kada nam je svega previše.

Samoregulirati se možemo kroz duboko disanje, brojanje do 10, odlazak u miran kutak, udaranje jastuka, slušanje glazbe, držanje omiljene igračke ili stiskanje loptice ili nekog fidgeta.

Svaka osoba ima svoje načine za samoregulaciju.

Nekome pomaže hodanje, ljuljanje, skakanje, nekome tišina ili čvrsti zagrljaj, nekome crtanje.

Kada otkrijemo što pomaže našem tijelu i mozgu da se samoreguliraju, to koristimo da se smirimo prije nego što dođe do preplavlivanja. Ako vidiš znakove preplavlivanja kod prijatelja ili prijateljice, ponudi im njihov način smirivanja, kao što je Alisa ponudila Milanu, i pozovi odraslu osobu.

Intenzivni interesi

Kada autistična osoba jako voli neke aktivnosti i stalno ih radi, to se zovu intenzivni interesi. Intenzivni interesi su važni i pomažu u samoregulaciji. Baš kao što i djeca koja nisu autistična vole nogomet, neku glazbenu grupu ili sakupljaju sličice, neka autistična djeca jako vole igrati računalne i društvene igre, vole povijest, glazbu, matematiku, crtanje ili kuhanje! Uvijek se možeš autističnoj osobi pridružiti u njihovom interesu, sve je zabavnije kada radimo skupa ili jedni kraj drugih.

Prijateljstva

Kao i sva djeca, i autistična djeca žele prijatelje, ali neki ne znaju ili im je teško započeti razgovor ili igru. Neke autistične osobe ne vole veliku buku, gužvu ili dodir i stoje po strani iako im je stalo do drugih i žele se igrati.

Kada smo s nekime prijatelji, imamo nešto zajedničko. Probaj vidjeti što vam je zajedničko s autističnom osobom u vašoj blizini: volite li isti crtić,

igru, strip, vlakove, svemir ili životinje. Autistični prijatelj će ti pokazati da te voli tako da ti puno priča o svojoj omiljenoj temi (intenzivnom interesu), sjedi blizu tebe ili ti pomaže s nečim. Stalo mu je do tebe iako ti to možda neće znati objasniti riječima ili te neće zagrliti.

Kad poštuješ granice tvojih prijatelja (npr. ne diraš ih ako ne vole dodir, govoriš tiše jer ih buka boli, daješ im vremena da odgovore ako pričaju sporije ili koriste AAK), daješ im priliku da ti budu prijatelji na način koji je njima ugodan.

GLEDAJ 'GLAVONJU' BEZ STEREOTIPA

Prijedlozi pitanja prije gledanja

- Porazgovarajte s djecom jesu li oni kad u svojem svijetu. Kako to izgleda drugima izvana? Što im kažu odrasli?
- Uputite djecu da je Milan autističan, ali da on isto nije u svom svijetu. On je u istom svijetu kao i svi mi, ali ga njegov mozak drugačije obrađuje i ljudi ga često ne razumiju.
- Objasnite da Milan nije agresivan. Njegova ponašanja su reakcija na preplavljenost bukom, svjetlom, emocijama i zbunjujućim situacijama. Milan nije zločest.
- Naglasite da su socijalni radnici u filmu dio izmišljene priče i žanra, oni su prisutni kao negativci u priči, ali u stvarnosti socijalni radnici pomažu djeci i obiteljima.
- Uputite djecu da je Milan autistični dječak koji ne koristi govor da bi komunicirao. U prošlosti djeci koja ne mogu komunicirati govorom odrasli nisu uvijek davali druge načine komunikacije. Danas znamo da je jako važno djeci kao što je Milan dati način da komuniciraju sa svojom okolinom.
- Objasnite da je film ispričan kroz oči Milanove sestre. To znači da čujemo njezine osjećaje, ali ne čujemo Milana i njegovo iskustvo. To je samo jedan, ne jedini način prikaza autizma.

Prijedlozi pitanja tijekom gledanja

- U kojim se trenucima vidi da je Milanu previše svega? Kako je prikazana scena Milanovog preplavlivanja?
- Kako se drugi odnose prema Milanu: tko ga razumije, tko se boji, tko ga osuđuje, a tko mu daje podršku?
- Mijenja li se sestrin pogled na Milana od početka do kraja filma? Kako?

Prijedlog pitanja i aktivnosti nakon gledanja, po temama

1. Pitanja o autizmu i drugačijem operativnom sustavu

- Što znači da Milan svijet doživljava drukčije od većine drugih ljudi?
- Kako mislite da njegov operativni sustav radi (u čemu je osjetljiviji)?
- U kojim ste scenama primijetili da je Milanu nešto previše (buka, svjetlo, puno ljudi)?
- Što vi radite kad vam je svega previše? Što vama pomaže? Što bi u tim trenucima moglo pomoći Milanu?
- Zašto nije točno reći da je Milan u svom svijetu? Kako biste ga vi opisali drugim ljudima?

2. Pitanja o preplavljenosti i ponašanju

- Kako mislite da se Milan osjećao prije nego je bacio stol kroz prozor? Je li više izgledao preplašeno, zbunjeno, nervozno, ljutito ili nešto treće?
- Zašto Milanovo ponašanje ne znači da je zločest ili opasan? Kako bismo mogli to ponašanje objasniti sebi i drugima? Što smo vidjeli u filmu, kako su prikazana zbivanja u njegovom mozgu u tim situacijama?
- Što bi škola, razred ili djeca na igralištu mogli promijeniti da se Milan manje preplavljuje? (npr. tiši prostor, jasnija pravila, pauze)
- Može li vam pasti na pamet situacija kad se i vi ponašate kao Milan jer vam je previše (umor, glad, buka)? Kako je to slično, a kako različito?
- Milan ne govori. Kako biste se vi osjećali da ne možete govoriti i izreći sve što vas muči ili raduje? Biste li voljeli imati neki oblik komunikacije kao što su komunikacijske ploče i knjige sa slikama i riječima ili tablet na kojem možete natipkati ili pokazati svoju poruku i čuje se izgovor pa da vas vaša okolina razumije? Probajte komunicirati bez govora ili pokušajte napraviti ploču za komunikaciju za razred ili dom.

3. Pitanja o sestri i obitelji

- Kako se sestra osjećala zbog brata na početku filma? Kako se osjećala na kraju?
- Imate li vi ponekad osjećaj da ste nekome problem? Što vam tada pomaže da se osjećate voljeno i sigurno?

- Zašto je važno zamisliti kako se osjeća Milan?
- Gdje u filmu vidimo da u obitelji postoji ljubav, čak i kad su svi umorni, tužni ili ljuti?

4. Pitanja o socijalnim radnicima i strahu

- Zašto u pričama i filmovima često postoji negativac ili loš lik?
- Što socijalni radnici rade u stvarnom životu? Zna li nekoga tko radi taj posao ili ste čuli što oni rade?
- Što biste rekli djetetu koje se nakon filma boji da će netko doći po njega samo zato što je autistično ili drukčije?

5. Pitanja o prijateljstvu i uključivanju

- Što rade dječaci u filmu da bi uključili Milana? Kako mu pokazuju da je dobrodošao?
- Kako se Milan mijenja kad ga drugi prihvate i daju mu priliku da sudjeluje u njihovim aktivnostima?
- Kako biste vi u razredu ili na igralištu mogli uključiti nekoga tko je tiši, drukčiji ili se brzo preplavi?

6. Pitanja za stariju djecu (10-12 godina)

- U kojem trenutku se vidi da sestra shvaća da njezini problemi ne dolaze od Milana, nego iz okoline i tuđih očekivanja?
- Što za vas znači rečenica: Autizam + okolina + prihvaćanje = dobar životni ishod? Kako bi to izgledalo u vašoj školi ili obitelji? Što bi to značilo za Milana koji ne govori? Kako bi mu pomogli da izrazi svoje misli?
- Mislite li da film pomaže smanjiti stigmatu o autizmu ili bi netko mogao krivo zaključiti da su autistična djeca opasna? Zašto?
- Što biste poručili autorima filma: što je odlično prikazano, a što biste vi dodali ili promijenili u nekom sljedećem filmu s autističnim likom?

Kosjenka Petek, dipl. učiteljica

Eva Pavić, PODD provoditeljica

Udruga za autizam ASK

udruga za autizam i
ostale neurodivergentnosti,
samozastupanje i
kulturu različitosti

Saznaj više:

Vodič o autizmu kroz neuroafirmativni pristup:

<https://udrugaask.hr/o-autizmu/>

Brošura o autizmu:

<https://udrugaask.hr/wp-content/uploads/2022/04/Brosura-O-autizmu-web.pdf>

Brošura o AAK:

<https://udrugaask.hr/wp-content/uploads/2023/04/Brosura-AAK.pdf>

Brošura o maskiranju autističnih značajki:

<https://udrugaask.hr/wp-content/uploads/2024/12/Maskiranje-brosura.pdf>

Informacije o pravima i uslugama za obitelji:

<https://www.autizam-suzah.hr/prava-i-usluge/>

Dijagnostika

<https://centar.erf.unizg.hr/>

Podrška za AAK

Dnevni Centar za rehabilitaciju Veruda-Pula, Kabinet za asistivnu tehnologiju

Vidikovac 7, 52000 Pula

Tel: 052 223 594

email: info.dczr@gmail.com

Nastavno-klinički centar Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Kabinet za ranu komunikaciju

Znanstveno-učilišni kampus Borongaj

Borongajska cesta 83f, 10000 Zagreb

Tel: 01 245 7560

email: centar.info@erf.hr

